

Nr. 27., 1924/25.

— 4 —

1. III. 1925.

COMEDIA

Josip Križaj, odličan član zagrebačke opere (bas), kao Henrik u „Lohengrinu“.

Јосип Крижај, одличан члан загребачке опере (бас), као Хенрик у „Лоенгрину“.

— Foto „Tonka“ — Zagreb —

Comoedia

излази сваког понедеоника. Главни уредник Никола Трајковић. Представник „Илустрације“ у редакцији Никола Б. Јовановић. Владислав Издавачко Удружење „Илустрација“ Београд, Космајска 22.

МУЗИЧКА КРОНИКА

Концерт Николаја Орлова у Београду

Један млади, за нас сасвим нов иако у својој отаџбини као и у Немачкој већ најповољније познат, чувен — руски пианиста појавио се у суботу, 21. фебруара о. г. на позорници Нар. Позоришта да би нам, у оквиру једног исто толико богатог, колико одабраног програма, показао своју деликатну уметност и сјајно потврдио оне ретке, али веома позитивне гласове који су му претходили. Г. Николај Орлов је виртуоз високог и особеног стила, пианиста сјајне технике и преуганчане, треперене сензibilности. Романтичар по своме темпераменту, укусу и музичкој култури, — један суптилни модерни изданак велике Шопенове и Листове традиције — он уме са неким лирским жаром да се унесе у своје композиторе, нарочито, у она два пomenута, њему, несумњиво, најближа, најмилија, да их проосети, проживи до њихових последњих, најтананијих нианса и да их, после, интерпретира на један, одиста, очаравајући начин. Начин више лирски но драматичан, више колористичан но линеаран, више топао но светли; једном речју: као што смо већ приметили — романтичан.

Као прву тачку, свирао је г. Орлов Прелудијум и Фугу од Баха у преради Листовој. Тај избор је, одмах, карактеристичан: романтични пианиста стигао је до класичног, олимпијски ведрог и чистог Баха само помоћу романтичног композитора, Листа — и он је у својој интерпретацији и дао, стварно, много више од овог последњег но од оног првог. Следовали су љупка Гавота од Глука и дивни Капричо од Скарлатија које је г. Орлов тумачио са јединственом грацијом и топлотом, изазивајући код публике поновне бурне аплаузе. Четврта тачка била је Листова соната у h-mol-y, једна од оних „виртуозних“, прилично развучених и више орнаменталних но језгроритих композиција старог мајстора које могу да загревају само још безусловне поклонике Листове. Али г. Орлов спада баш у ове — можда је чак и први међу њима! — и тако је он успео да том, иначе, доста равнодушном комаду да један чудесни блесак и снагу убедљивости.

Други део концерта био је, сав, посвећен Шопену чијом је интерпретацијом г. Орлов дао тек своју пуну меру. Његов романтични полет као да кроз чаробне сонорности великог Польака стиже до својих последњих висина, до своје мете. Он се, екста-

тично, утапа у носталгију, сету, сањарију, нежност и титраву грацију Шопена које са неприкосновеном истинитошћу и усрдношћу процветавају испод његових прстију. Нешто, ипак, недостаје из тог драгоценог периваја: Шопенов смели, витешки скок (откупитељ свих сентиментализама) и, местимично, врло снажни, одсечни драмски акцент. То смо, нарочито, осетили код Баладе у f-mol-y, за коју треба неки свечавији и одрешитији полет, неки весељији ритам, неки „brio“ — и код оног „погребног“ Прелида чији је тамни трагични патос г. Орлов мало одвише разблажио. Али за те недостатке добили смо најбогатије опште у „Berceuse“-у, у друга два ведро ритмична и мелодична Прелида и у Valse desdur-y где се г. Орлов показао конвенцијалан Шопену, своме Шопену.

Најзад нам је уметник свирао и три модерна Руса: Скрјбина („Etude“)са блештавом виртуозношћу, Прокофијева — оне дивне две *Visions fugitives* — са одговарајућим духовитом и темпераментном грацијом и Балакирева чији доста конвенционални и безбройни „Islamey“, међутим, и у бриљантном извођењу г. Орлов, није могао да учини дубљи утисак.

Публика је много и одушевљено пљескала, тако да је уметник морао да да неколико *bis-a*, међу којима заслужује сасвим нарочитог признања његова поетична интерпретација Шуберт-Листовог „Souvenir de Vienne“.

Тодор Манојловић.

Мале вести

Нашим читаоцима

Са великим задовољством објављујемо у овом броју, драмску игру нашег сарадника, г. Тодора Манојловића „Сан зимишке ноћи“, која је са лепим успехом извођена 16. фебруара, на Уметничком Балу „Златни Век“ у Нар. Позоришту, и коју нам је писац љубазно уступио за „Comoediју“.

„Comoedia“ ће се старати да с времена на време доноси мале комаде или најбоље сцене из већих оригиналa, који се буду давали у нашим позориштима.

„Величјни рогоња“ понова на париској позорници

Познати и у нас Кромленков комад „Величјни рогоња“, који је прошле године игран у Загребу са успехом, даје се сада као реприза у париском позоришту „La Maison de l’Œuvre“. Када се ова ствар давала у Загребу, главну женску улогу, Стелу, играла је са лепим успехом као гост г-ђа Д. Дугалић, члан београдског Народ. Позоришта.

Зашто се ова ствар не даје на нашој позорници?

Zdenka Žika, odličan sopran zagrebačke
opere, u ulozi Elze u „Lohengrinu“.

— Foto „Tonka“, Zagreb —

Mario Šimenc, kao „Lohengrin“ u Zagrebu. Марко Шименц, као „Лоенгрин“ у Загребу

— Foto „Tonka“, Zagreb —

Зденка Зика, одличан сопран загребачке
опере, у улози Елзе у „Лоенгрину“.

Крећање чланова Београдског Нар. Позоришта

Гостовања

Г. Драгољуб Гошић, један од познатих првака београдске Драме, путује у току идуће недеље да гостује у Јубљани у улози Отела.

До сада се г. Д. Гошић истакао врло успелом креацијом улоге Јага. У толико ће бити више интересантна ова његова нова креација.

Г-ца Јубинка Бобићева, позната чланица београдске Драме, путује ове недеље у Крагујевац, да тамо гостује у новооснованом Дилетантском Позоришту.

Управа крагујевачког Дилетантског Позоришта упутила је г-ци Бобићевој веома топао позив, у коме је моли да дође у Крагујевац, јер ће њеним доласком бити анимиран иначе заспали живот нашег Крагујевца.

Г-ца Бобићева играће у Крагујевцу свога Скампола.

Битољ. Гр. Позориште

»Ана Карењина«

После репризе комада „Распикућа“ (од Ф. Рајмунда) Бит. Гр. Позориште изнело је као премијеру чувено Толстојево дело „Ана Карењина“ и с њиме забележило један леп успех. Госпођа Харитоновић, у чији се успех с почетка сумњало, разбила је доцније потпуно ту сумњу и дала израђену креацију — у почетку платонске, а на крају бедне и намучене Ане — и тиме је створила рољу пуну грације и елеганције.

На другом месту треба похвалити психички дотерану улогу г. Срб. Хета у улози кнеза Вронског, који је дао правог платонског љубавника. И остали нису изостајали за главним личностима комада.

Из свега излази, да су били ћви у штумунгу. А што је комад тако успео, заслуга је редитеља г. Р. Динуловића, који је и овог пута доказао своје лепе редитељске способности.

Интересантно је споменути, да је комад игран скоро пред пуном кућом и то због тога, што је даван у очи празника; а кад би се давао и. пр. радним даном, кућа би била празна. Тако је то овде....

Један заслужан јубилеј

Бит. Гр. Позориште прославило је 25. фебруара ове године симпатичан и заслужени јубилеј четрдесетогодишњег уметничког рада Чика Мишће-Милошевића, најстаријег члана битољског позоришта.

Приликом његовог јубилеја давао се популарни народни комад с павањем „Циганин“ од Сиглгетија, где је јубилар креирао своју

најомиљенију улогу Живка. У част слављеника у комаду је учествовала цела трупа бит. позоришта.

Нарочито образовани Одбор битољских грађана припремио је ову свечаност.

Нови комади

Драма ће у најкраћем року ставити на репертоар ове ствари: „Ниоба“ од Палтона. Ова модерна ствар, која се догађа у садашње време, изазвала је велико интересовање.

Остале премијере иду овим редом: „Прна Краљица“, „Арлезијанка“ и „Махараџа“.

Ове се премијере са нестрпљењем очекују на бит. позорници.

Јефша.

Наша провинција

Позориште на селу

У селу Осечани, срезу подгорском, округу ваљевском, пре кратког времена, основано је заузимањем г. Светислава Пиперског, каменоресца „Омладинско-дечје Дилетантско Позориште“ које је до сада већ имало један низ успешних представа. Чланови Позоришта су сама деца и имају лепу позорницу, која је саграђена приложима тамошњег грађанства.

Највећи поклон учинио је г. Благоје Ст. Динић, трговац божјама из Београда.

У доба месеџа

Карневал у Аранђеловцу

У Аранђеловцу, познатој бањи са киселом водом, грађани за време несезоне, покушавају да на све начине прекрате зимску мислотонију. Тако је после рата установљен обичај да се сваког 1. марта приређује карневалска поворка.

Ове године одвојиће се цела свечаност још већим и луксузним припремама но до сада. Тако се припрема кортеж од једанаест кола-група, које ће симболизирати разне наше историјске догађаје, као и људске мане и врлине. Ову поворку пратиће разне групе маски, зурли, гочева и тако даље.

Стараћемо се да донесемо који снимак са овог интересантног пискуша да се у Шумадији уведе обичај карнавала.

Beogradsko Narodno Pozorište: „Trikoš i Kakole“: Prva violinica (Stojčevićka), Bubanj (Haritonović), Jevrejin (N. Gošić) i Mehmed Paša (R. Pavlović).

Цртежи г. Блоžанског.

Beogradski umjetnici: Žutkić u „Golgoti“ (Marinković); Baron Šumski u opereti „Kad bi moja žena“... (Slobodno Pozorište); V. Dragutinović upravnik pozorišta „Soirées Libres“; Englez u komadu „Trikoš i Kakole“ (N. Gošić) i Druga violinica u komadu „Trikoš i Kakole“ (Mara Gošić).

Београдски уметници: Жуткић у „Голготи“ (Маринковић); Барон Шумски у опероти „Кад би моја жена“... (Слободно Позориште); В. Драгутиновић управник позоришта „Soirées Libres“; Енглез у комаду „Трикош и Каколе“ (Н. Гошић) и Друга виолина у комаду „Трикош и Каколе“ (Мара Гошић).

Позоришни живот у Немачкој

Берлин

После рата уметнички живот у Берлину, није у свом нормалном току. Скупоћа, беда, несташница посла, политичке узбуркане прилике, не дају ни глумцима ни публици да се даду позоришту као пре рата, када је Берлин, нарочито са Рајхартом, чинио центар позоришног живота у Европи. Социјална беда у коју је Немачка запала после рата учинила је то, да су и елита публике и бољи уметници емигрирали у иностранство. Скупоћа је учинила тако да су позоришна места у Немачкој скупља но у Америци. Тако фотографија се плаћа 20 зл. марка, што чини око сто франака фр., или 300 динара. А у извесним бољим позориштима цена првим фотографијама иде до 30 зл. марака. Говори се истине како не те цене ускоро пасти, али то није тако лако извести, јер би се у том случају требале смањити плате глумцима. Плате великих немачких уметника огромне су, само да би се задржали у земљи, јер свима њима нуде се у Америци баснословне суме. Тако, оперетска субрета Фрици Масари, која пева само три месеца у години, има од представе 2500 зл. марака. Њен муж Паленберг прима од Рајхарта 50.000 зл. марака месечно. То значи да он има пет пута више плате но чувена гђа Џера француска драмска уметница у париској „Комедији Француској“ која има 47.000 фр. француских. Једна чувена балерина Францускиња, има дневно 150 долара у Берлину. Директори се жале на ове огромне гаже, али систем великих ведета, упропастио је ансамбл, јер поред ових „звезда“ које су скупо плаћене, остало особље плаћа се мало, и зато не ваља.

Поред многобројних немачких премијера, дато је ове сезоне и неколико француских комада. Тако су имали успеха Сарду (са комедијом „Разведимо се“) и Алфред Савоар (код нас познат са комедијом „Кројачица из Линхевила“) са својим комадом „Банко“. Сарду је боље прошао код берлинске публике, јер Немци воле Сардуа од увек: диве се увек његовој вештини вођења сцена, а то је оно што обично недостаје немачким писцима.

„Разведимо се“ играју берлинци под насловом „Ципријена“ јер то је име главне јунакиње комада. Насловну улогу игра једна Рускиња, гђа Орска, која је прошле године играла на француском језику у Паризу. Тако сада она игра на три језика: руском, француском и немачком. Само глумци могу разумети колико је то тешко!

После ових Француза, Ибзен има највећи успех у Берлину. Овај Норвежанин, који је по свом духу врло близак Немцима, близак им је из многих разлога. Ибзенови „Стубови друштва“ имали су ове сезоне велики успех. Можда је томе допринео и уметник који игра главну улогу, велики немачки драмски глумац Басерман. Он игра конзула Берника са запрешићујућом психолошком утанчаношћу. Његова креација ове улоге је право уметничко дело, у томе је једногласна цела берлинска критика.

У Берлину још увек се много игра. Никада тако бесомучно, без мере, и као у некој екстази. Док је талас играња, који је после рата преовладио целу Европу, почeo полако да слаби у Француској, па и код нас. У Берлину је још јако у моди цаз-бан, док је у извесним другим европским центрима још почетком ове зиме бачен у запећак. Приређују се огромни балови. Тако да је предпрошле недеље забележено преко 1500 аутомобила пред улазом у салу „Zoo“, где је берлинска штампа позвала цели Берлин. Ова свечаност завршена је једном интересантном лутријом: згодитци су били између осталих и подвозне билеге за један брод који овога пролећа полази у научној експедицији на Спицберг.

Париски позоришни живот

Још један Пиранделов успех

19. фебруара дата је у Париском „Театр де ла Ренесанс“ још једна Пиранделова комедија „Оденути оне који су наги“. Разуме се да је успела.

Интересантан је њен сије. Једна млада жена, наивна и експлоатисана од својих љубавника, покушала је самоубиство. Пре то што ће се убити она седне и опширно описше све своје авантуре, али то није испало само обично суво набрајање догађаја, већ патетичне епизоде љубавног романа, и о свима својим љубавницима изнесе своје лепо мишљење и искрено дивљење. И да је умрла, она би оставила успомену једне херојке, али лекари не имадоше друга послла, већ је спасу од смрти. Њена исповест објављена у свим листовима, док је она још била у агонији, понова обрати пажњу на несретну љубавницу свима њеним бившим љубавницима. Редом, према њиховој осетљивости, љубомори, страсти, радозналости њој се поврате сви ранији пријатељи. У тој поновној вези, они су се један по један показали какви су, рђави, себични, ниски, једном речју одватри људи. И она понова врши самоубиство, које овога пута на срећу успе.

Ово је у кратко историја, сије овог комада. Требао је Пиранделов драмски Геније, па да ова драма добије ипак несхватаљиве разmere, јер он је мајстор у припремању интриге, у подизању емотивног ипвоа.

Главну улогу играла је гђа Симон, чувена париска драмска уметница. Само она могла је дати ову Пиранделову јунакињу.

Чехословачка

Музичка кроника у Прагу

Међу концертима који су дати у последње време у Прагу, треба поменути концерт виртуоза Ваше Плиходе, кога смо већ чули и у Југославији.

Drago Hržić u ulozi „Glasnika“ u „Lohengrinu“, u Zagrebu.

— Atelier „Fonka“, Zagreb —

Драго Хржин у улози „Гласника“ у „Ловенгрину“, у Загребу.

Robert Primožič, u ulozi Telramunda u „Lohengrinu“, na zagrebačkoj sceni.

Роберт Приможиќ, у улози Телрамунда у „Ловенгрину“, на загребачкој сцени.

Под управом Пиетра Маскањија „Чешка Филхармонија“ дала је „Симфонију Новога Света“ од Дворжака, увертиру „Виљем Тел“ од Косина, „Пету Симфонију“ од Бетовена, интермецо из „Кавалерије Рустикане“, увертиру „Ириса“ и „Рателифа“ од Маскањија.

Европски мозаик

Г-ђа Симон изгубила процес у Америци

Г-ђа Симон, позната париска драмска уметница, о којој је баш реч у чланку о Пиранделовом успеху у Паризу, била је недавно у Америци на једном овећем турнеу.

Том приликом један амерички драмски писац Самуел Голденг послao је г-ђи Симон 1600 долара на име хонорара што ће она играти у једном његовом комаду који је он нарочито написао за њу. Она тај новац прими, и дошавши у Њујорк изјави му да неће да игра у његовом комаду.

Голденг поведе спор противу г-ђе Симон, и она га изгуби. Мораће да врати новац натраг са интересом за прошло време.

Једна педесетогодишњица

15 фебруара 1875 Сара Бернар била је постављена за члана „Француске Комедије“, а тога дана била је дата премијера познате француске драме „Кћер Роландова“ у којој се први пут Сара Бернар истакла као велика уметница. На себе је први пут обратила пажњу у Копеовим „Пролазницима“ 1869 године.

Још једна педесетогодишњица

2 марта ове године париска „Комична Опера“ прославиће педесетогодишњицу од премијере „Кармена“, славне опере Жоржа Бизеа.

Тачно тога датума, пре педесет година, 1875, дата је премијера ове опере. Она није успела, и представа се завршила готово са скандалом. То је толико утицало на композитора Жоржа Бизеа, да је убрзо потом, исте године, јуна месеца умро.

Његова удовица још је жива, и она ће присуствовати овој прослави. Дириговаће се тога вечера из оригиналне рукописне партитуре, из које је педесет година раније дириговао сам Жорж Бизе.

Представи ће претходити конференција познатог музикографа Камија Белења.

Мађарска оперета „Бајадера“ на париским позорницама

Пољата Калманова оперета „Бајадера“ која је прешла већ давно преко свих оперских позорница у нашој земљи, припрема се за више позорница у Француској. Тако Лионска Опера даје је овога месеца, а и париска „Опера-Комик“ припрема је.

Познато је колико је тешко да једна страна оперета добије прилику за извођење у Паризу, и у толико је интересантнији случај са „Бајадером“.

Таксе за стране уметнике у Француској

Од првог марта ступа у Француској на снагу нов порески закон, по коме сваки уметник — странац има да плаћа нарочите таксе за съаку врсту спектакла приређеног у своју корист.

Приход од ових такса, који по предрачуна треба да изнесу приличну цифру јер странац — уметника у Француској има врло много, ићиће у фонд за улепшавање Париза и државних уметничких објеката у унутрашњости Француске.

Америка

Лирска сезона у Сједињеним Државама

Биланс последње сезоне у чикашкој Цирк Опера Ци доноси дефицит од 7.600.000 фр. франака. Али власништво не показује се ни најмање поплашено, што показује најбоље одлука, да се за идућу сезону изврше преправке и дозиђивање на згради Опере, у суми од неких десет милиона фр. франака.

Забрана неморалних спектакла у Сједињеним Државама

Кампања која се у последње време води од многих друштвених и верских корпорација у Сједињеним Државама противу неморалних спектакла уродила је плодом.

Скупштина је чак устала противу тих спектакла. Тако је по-сланик Далингер известио да је на његову интервенцију полиција у Вашингтону забранила све сличне локале. Исто тако је сада и у Њујорку забрањен комад од Бровадвај-а „А Год-Бад Воман“, који је, како кажу, прави атак на јавни морал.

PARIŠKE PREMIJERE.

„Novajlije“

Novi produkt обновљене firme gospode Robert de Fleurs i Francis de Croisset naišao je na takovo одобравање критике i публике, да је vrijedno забилježiti значење премијере комедије „Les Nouveaux Messieurs“ u teatru „Athénée“. који дaje već nekoliko godina unatrag samerenomirane komade uvedenih komediografa.

Talambasi kritike odaju na prvi pogled, da je aristokracija duha u Franceskoj uvijek spremljala, da se prije identificira s aristokracijom krvi, negoli s demokracijom većine; i da će se prije složiti s aristokracijom para negoli sa socijalizmom akcije. Iako se origodom премијере „Novajlija“, gdje је tai škakljivi socijalni odnos tradicije i будућnosti vrlo viešto ilustriran, neprestano naglašivalo, da gospoda „plemeniti“ autori stoje prema zbivanju само kao posmatračи i registratori dogadjaja, te da se iza svega krije jedan tužni „smiješak“, ipak pristojnost ne može da sakrije tendeñciju igre

„Слободно Позориште“ у сали Уранија, Београд. Оперета „Мамзел Нитуш“. — Сцена из I чина: Дениза (Полићка), настојница манастира (А. Паранос), Целестин (М. Динуловић) и хор. — Мајор (Д. Сотировић). — Сцена III чина: Каплар Лорио (Богатинчевић), Флоридор (И. Динуловић), Дениза (Полићка), Де Шамплетре (В. Турињски) и хор. — Завршна сцена комада. — (У средини) Целестин (И. Динуловић) и Дениза (Полићка). — Сцена из IV чина: Каплар Лорио, Дениза и Целестин.

„Slobodno Pozorište“ u sali Uranija, Beograd. Opereta „Mamselle Nitouche“. — Scena iz I čina: Deniza (Polićka), Opatica (A. Paranos), Celestin (M. Dinulović) i kor. — Major (D. Sotirović). — Scena iz III čina: Kaplar Lorio (Bogatinčević), Floridor (I. Dinulović), Deniza (Polićka), De Šamplatre (V. Turinski) i kor. — Završna scena komada. — (U sredini) Celestin (I. Dinulović) i Deniza (Polićka). — Scena iz IV čina: Kaplar Lorio, Deniza i Celestin.

u korist aristokracije krvi i para, u korist „spasonosne“ veze tradicije i kapitalizma.

Jer, evo sadržaj komedije:

Grof de Montoire-Grandpré, senator Tarna i predsjednik Kointskog Kanala, 60 godina star, ima prijateljicu, varijetsku glumicu Suzanne Verrier. Grof hoće da se oženi njome. Ali najprije, dakako, hoće da napravi od nje „damu“. Zato joj pokloni kuću u Parizu, vilu u Bretanji i izradi joj angažman na Francesku Komadiju. Jeden električarski radnik upada grofu, koji nabraja darove, iz druge sobe, u riječ pjesmom ...a što to vrijedi sve bez ljubavi.“ Taj električar je zapravo pomoćnik generalnog sekretara Internacionalne Konfederacije Rada, vrlo uplivna ličnost, koji samo zato odbija kandidaturu za poslanika, jer voli svoj manuelni rad, svoje knjige i svoj mir. Suzanne se s njim sastaje u njegovom bureau-u kad je pošla kao član Jurya na neki teaterski proces u Konfederaciju. Izmjenju misli i osjećanja, svidjanje, ljubav, zagrljav, ali.. I električar Jacques primi kandidaciju za poslanika. U trećem je činu već ministar rada i čeka Suzanne, koja mu je obećala, da će poći za njim i s njim, ako za tri mjeseca bude mogao — da joj osigura konfort! I prije negoli zapečate svoju budućnost, telefon: ministarstvo je palo! Suzanne neodlučna. U četvrtom je činu grof doznao za njenu ljubav prema električaru i čuo, da je električar prihvatio neku sumnjivu ponudu nekog prljavog društva, samo da može dobiti Suzanne. I velikim gestom grof doziva ex-ministra i savjetuje mu, da ne prihvati posao, koji ga može upropastiti, (a njemu odnijeti ljubovcu). Ex-ministar je satren, Suzanne je rezignirala. I električar odluči, da nestane — u Društvu Naroda u Ženevu.

Vjerujem, da se iz ovoga sadržaja možda dosta blijedo da osjetiti tendencija. Medutim: iz samoga djela i iz igre!

Grof je napisan i prikazan kao otmjen i suveren gospodin, koji nikada ne gubi svoj mir i koji na demokratsku sentimentalnost gleda s prekrivenim prezrom. Demokratska Suzanne je isprazna igračka, mačkica, derište. Električar je obdaren manirama „gigoloa“, koji nastupa dosta drsko, a djeluje dosta smiješno. Pogotovo: kao ministar, koga svi smatraju provizornim „enfant terrible“, i koji se u ministarstvu ponašao kao gimnazijalac, (tako, da razgovarajući s predsjednikom republike ostavlja slušalicu, kad dodje „mala“, pa luri opet na telefon, pa opet k „njoj“, i tako neprestano). Pogotovo: na kraju, kada se odluči da ide u „Ligu Naroda“, takav smijeh publike, koja „možda“ shvaća značenje te institucije, provali iznenada, da nema sumnje u fiasko agilnoga socijaliste. „novajlige“ — kako ga dosta jasnom ironijom nazivaju u naslovu „plemenita“ gospoda autori..

U takovim intencijama autora igrala je Suzanne gdjica Gaby Merlay tako vanredno, da sam zaželio, da pored mene sjede sve naše mlade aspirantice „salonskog faha“, ne bi li se u njima rodio genije „mlade ljubavnice“.

Fiorjan.

Позоришни додатак „Comedii“

Сан зимске ноћи

један чин.

• Написао Тодор Манојловић.

Одељење једне велике радње за женску конфекцију и галантерију. Пошто је ноћ и позорница у мраку, недовољно просветљеном само од електричне лампе са улице чији златно месечасти блесак упада из позадине, кроз велико окно излога, у косом, широком или бледом снопу, то се од отменог модерног намештаја и уметнички распоређене, шарене и драгоцене робе салона назире, до пред крај комада — када ће „бити светлост“ — врло мало: само неке нејасне и фантастичне прне силуете, вальда, чеки стубови, неки бизарни почиљи, понека витка и декоративна вештачка палма, нека висока фотеља или чивилук или манекен са крзним, шаловима и тоалетама чија је тамна неодређена, овде-онде, прорешетана, пресечена севањем неког флакона са парфемом, неке сјајне свиле, неких розова, шљока и сличних луксузних предмета.

Чим је завеса отишла у вис, кроз тај мириш, готово, мртви и утварни гиароскуро, починje весело и живахно, да титра — као нека трајна, ракета или муња — један танани, али врло светли електрични зрак, изазивајући неко чудно делујање, играње до сада мирних сенки и силуeta. Тада зрак извире из руке, односно, из цепнје лазне крадљивице који се, неизнамо са које стране нити како, увукao у радњу и који сада, као некада Аладин у оној волшебној пећини, тражи да се ориентише у овом лабиринту монданих раскоши и — да здипи оно што је најбоље.

Стигавши — не без сваког спотицања — на предњи део позорнице, светлост његове лампе пада на једну малу тезгу. Он одмах похита истој и опипаје, стручњачки, да ли има фијоке. Али нема. Он застане, разочаран, затим пође, мотрећи, испитујући, у противном правцу.

Крадљивац је један сасвим симпатичан младић, одевен доста тралјаво, али, ипак, са извесном мангупском елегантцијом: то важи, нарочито, о начину, на који он носи свој — неизоставни — качкет, начин који одаје очевидно, сина, блудног сина велике вароши и оно што се код нас, од неког времена, означава почасном титулом „Маргера“.

Преко пута од тезге, он открива оком своје лампе једно уско орманче. Он га, инстинктивно, одмах помилује и — где! — налази на њему, горе, једну малу хрпу банака коју је, вероватно, заборавни власник, у журби затварања, пропустио да положи у касу. Крадљивац се окрене да би, сав радостан, при светlosti своје лампе, преbroјао ту тековину. При том се, међутим, догоди нешто изненадно: његова лампа осветљује, напрасно, једну дивну младу

„Слободно Позориште“ у Београду: Оперета „Mamselle Nitouche“. Сцена у IV чину између Де Шамплтреа (В. Туришки) и Денизе (Полићка).

„Слободно Позориште“ у Београду: Оперета „Мамзел Нитуш“. Сцена у IV чину између Де Шамплтреа (В. Туришки) и Денизе (Полићка).

„Слободно Позориште“ у Београду. „Мамзел Нитуш“. Сцена из II чина. Субрета (Т. Арсеновићка), Флоридор (И. Динуловић), Мајор (Сотировић). — Сцена из II чина. — У медаљону: вој. капелник г. Седлачек, диригент Слободног Позоришта.

„Слободно Позориште“ у Београду. „Мамзел Нитуш“. Сцена из II чина. Субрета (Т. Арсеновићка), Флоридор (И. Динуловић), Мајор (Сотировић). — Сцена из II чина. — У медаљону: вој. капелник г. Седлачек, диригент Слободног Позоришта.

Даму у тоалети од блештавог ламеа која, у пози љупке и кокетне предусретљивости, грациозно и безнадајно пружених руку, — божански манипулираних — стоји ту, под једном прецизном вештачком палмом, као да нуди своју дивну хаљину и себе и целу радњу и целу распону. Њене као булка првене усне осмехају се детињски, њене оштро шминкане, небески плаве очи светле, сетно, под злаћано обсаженираном косом — и *крадљивац* је, наравно, мало више него забезекнут пред том појавом.

Крадљивац (промуца, тешком муком): Госпођице.. Госпођице.. извните ме, молим вас што сам се поплашио.. Мое присуство овде, у ово време, сигурно вас шокира... Верујте ми, ви се, потпуно, врате у мени и у мојим намерама. Оне су више него исправне — као и ја сам... Е да дивних минђуша! Да ли су то прави дијаманти? Вреде ли много?... Ви ми не одговарате? Да вас, случајно, нисам нечим увредио?... Али не! Какво вређање!.. Ао! а ови други, ту, на ципелицама! Целе розете! Што се цакљи!.. Е, ципелице, све златне!... Па ове чарапе, глатке, танке, сјајне... И ноге како су вам чврсте!... (Застане, зачуђен) Али како то да се не брани?.. Једна тако фина дама? (Посматра је пажљивије)... Па да... баш сам ти будала; булавним ту, а време пролази.. Доста! На посао!

Дама (са уздахом, сањалачки, расејано): Не, не, драги господине, останите још и говорите ми још мало..

Крадљ. (згранут): Како?

Дама: Тако ми је мило, када ми говорите...

Крадљ. Мило?...

Дама (увек истим суморним тоном): Да. Мени никада нико не говори....

Крадљ.: Како то? — Једној тако дражесној девојци?

Дама (Ганута и застићена): О.. ви ми ласкате.. Нико ми не говори; говори се увек само око мене...

Крадљ.: Па зашто се не умешате, помало у разговор? То бар је лако!

Дама: Ах, то не смем. А и не дражи ме ствар. Ти разговори су тако незанимљиви, увек исти! Прича се увек само о хаљинама што су на мени.

Крадљ.: Какви глупаци! Па ви сте много лепши од ваших хаљина!...

Дама (збуњена, обори очи): Ласкавче! ласкавче.. То још никада нисам чула.. На против...

Крадљ.: Да, да! — Такав ти је отмен свет! Њему је стало само до хаљина.. Али и ви се не дајте! Покажите им да ипак нека лутка.

Дама (суморно): Да нисам нека лутка...

Крадљ.. Па, свакако, Бог вас видио! Умешајте се у разговор, уђите у живот...

Дама (са сањалачком чежњом): Ах, живот.. живот...! (Уздахне дубоко и болно.)

Крадљ. (погледа је зачуђено, упитно): Шта вам је? Зашто сте тако тужни, наједаред?.. Да вас није страх?... (за себе): Па, да, не би било, најзад, ни такво чудо!... (опет Дами): Не, не драга госпођице, ништа се немојте бојати од мене! Њако радим један занат који полиција не признаје и не триши, ја, ипак, нисам неки злјковац и не насрћем ни на кога — док ме не дирају, лично и физички! — нарочито, не на овакве слатке, страшљиве девојчице...

Дама (ганута): О... ја сам о томе била већ од почетка уверена.. Ја вас се не бојим.. не...

Крадљ. (мало изненађен, затим, са угурсузлуком): Зар не?.. Баш никако?.. Е, па, слушајте, помало бисте, ипак могли да стРЕПИТЕ: дубока је ноћ, а нас двоје, овде, сасвим сами, сасвим сами, једна жена и један мушкарац...

Дама (одушевљено): Једна жена и један мушкарац!

Крадљ. На да: најзад, то није ништа тако изванредно или необично!

Дама (радосно задихана): Како да није?!.. Ја.. једна жена!..

Крадљ.: Разуме се, ви!.. Зар ви, вальда, ипак не жене?

Дама (збуњено, бојажљиво): Ја...? Ви мислите...?

Крадљ.: Како, мислим? — Знам, видим... осећам!.. Жена! — и још како дивна, слатка, златна мала жена!

(Приђе јој сасвим близу, обгрли је и почине, нежно да јој милује рамена и мишице.)

Дама (са замирујим заносом): Ах!... ах!... ах!...

(Његова се глава, полако, припија њеним златним шипкама.) Не... љемојте!.. Нећу...

Крадљ. (са жарком нежношћу): Зар да вас не пољубим?.. Видите, ја сам један ордињаран мангуп који је дошао овамо да краде; али ја вас љубим, искрено.. верујте.. (хоче да је пољуби, она устукне, нервозно, и ослободи га се.)

Дама: Не, не!.. То не може бити!

Крадљ.: Али зашто не?

Дама (тужно): Зато што бисте ми скинули првенило са усана..

Крадљ. (насмеје се): Зар то! Па то није ништа тако страшно! При љубљењу се увек скида помало боје. Сваки човек који пољуби неку фину даму, остаће и првен, и плав и бео и цри. Али то ништа не фали! Обрише се, а ви можете, поново, намазати. Зар не? (Ухвати је за руке, заклати их, весело, шаљиво, и мери је залубљеним очима.)

Дама (узбуђена, смеје се тихо, мало сметено и падне му, најзад у наручје. Он је пољуби неколико пута и пушта је, после, тихо, из руку. Она, као да се пробудила из неког тешког сна, пређе руком преко чела, разгледа, збуњено, у наоколо и, скривши руке на грудима, кликне, најзад, жудно): О, ја бих да живим!.. да живим!.. Води ме у живот! Води ме у живот, далеко!..

Zdenka Zike, kao „Elza“ i Marijo Šimenc u „Lohengrinu“, u Zagrebu.

— Atelier „Tonka“, Zagreb —

Зденка Зика, као „Елза“ и Маријо Шименц у „Лохенгрину“, у Загребу.

Vitezslav Novak i Oskar Smodek, prigodom izvedbe Vojtečki Zelada u Vitezslav Novak i Oskar Smodek, приликом извођења Вечери загребачког кезелишта.

— Foto „Tonka“, Zagreb —

(Она уздигне главу и испружи руке, као пред неком визијом.)

Крадљ. (мало зачућен): Да живите?.. Зар ви нисте још живели? (Као размишљајући): Истина, усне су вам нешто хладне..

Дама (емфатично): Још нисам, никако!

Не знаете још да љубите. Као да, стварно, још нисте живели...

Крадљ.: Уосталом, морам да вам признаам: живот није ћаш тако славна ствар као што ви, господске девојке, то мислите.

Дама: О, ипак! С тобом мора да је диван! С тобом, увек у твојој близини, осећам, да бих могла да живим! Ако би ме оставио, ја бих се, одмах, поново, умртвила.

Крадљ. (за себе, са дечачким задовољством): Тотално сам је освојио! Не може без мене да живи! То каже свака кад се загреје.

— (*Дами:*) Како вам је име, мала?

Дама (зачућена, споро): Име?.. Ја немам имена..

Крадљ. (насмеје се): Е! немате имена!.. Па сада ми већ можете рећи! (загрли и изљуби је, поново; она му враћа, још увек некако сметено, али искрено и блажено.) Имајте поверење у мене!

Дама (са шипаричком оданопшћу): О, неограничено!

Крадљ.: Е, па онда?

Дама: Ти ћеш ми дати име, кад будемо тамо, код тебе.

Крадљ.: Где?!?.. Код мене?!?.. Немам ја код мене!

Дама (мало забринута): Па куда ћеш ми дати одвести..?

Крадљ.: Куда ћу вас одвести?.. Е, то бих и ја волео да знам!

Дама (све жалоснија): Зар не знаш?.. А ти си моја нада, мој живот!

Крадљ. (и мило му је и незгодно му је): Е, воли ме!.. али шта ћу са њоме?!? (одлучно, искрено и скрушеног): драга, обожавана госпођице, погледајте ме, ја сам један бедан дрипац..

(Напољу почине, полако, да свиће; лампе се угасиле и кроз излог пронире већ сребрнаста и бледо румена светлост праско-зорја.)

Дама (посматра га пажљиво, наивно): Да, врло си лоше одевен. О, како то?.. Господа су увек фино одевена..

Крадљ.: Е, господа!..

Дама: Али чекај, ту се може помоћи! Тамо, горе, на полуспрату је мушка канфекција...

Крадљ. (скочи радосно): Зар?!?.. Ово је дивна девојка! Има чак и смисла за мој занат!

Дама. Наћићеш тамо све: и кошуљу и крагну и фрак и ципеле и зимски капут са крзном и цилиндер...

Крадљ. (одушевљен): Како да нећу!

Дама (озбиљно): Јер, схватићеш, уз ову моју тоалету — мислим да је лепа? зар не? — треба и ти да си у вечерњем оделу...

Крадљ.: Схваћам као професор!... Хаљина вам је бесна!.. Ја одох!.. Одмах ћу доћи!.. Оњамо?.. јели? (Оде, нагло, десно; чује се како јури дрвеним степеницама.)

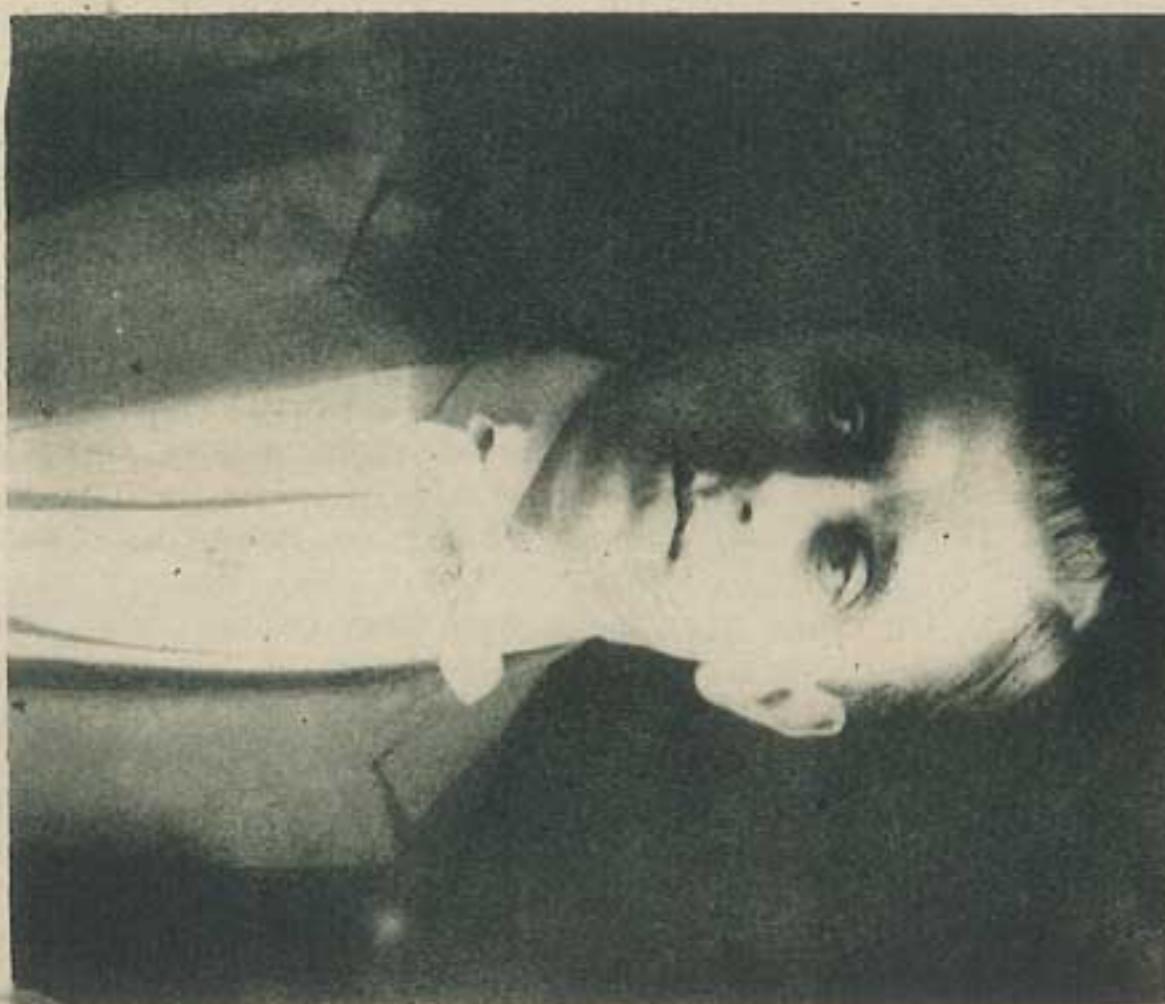
Дама (Стоји још увек на истом месту, под палмом, на коју — као и на остале ствари — сада већ падају златни и ружичасти блесци зоре): Да, да!.. Ја ћу те чекати.. (Осмехне се сањалачки): О, да, сада почине, најзад, и мој роман. Мој роман!.. Прохујићемо аутомобилом кроз тај златно-ружичасти сјај. Труба ће весело да труби.. и ми ћемо се завалити у меке јастуке... Али биће ладно, а ја овако деколтована. Нека! узећу онај ограђач од бизона. Како је мек и топао!.. И после ће ми он угрејати усне — јер је рекао да су хладне — па ја оцет његове... И то је љубав.. љубав!.. И ја ћу се опростити од ове ужасне радње и ућићу, одлучно, једаред за свагда, у свет, у живот... Свет — живот... како је то чудно, невероватно, узбудљиво, бучно, бескрајно.. вртоглавно!.. Моћићу да се крећем, да померам сама своје удове, да корачам, да ходам, да играм.. Да играм! (Са напором учини неколико корака и са грациозном пешичарском покушава да игра; она се окрене неколико пута као да чује неку музику, али убрзо застаје као задихана и враћа се, посрђући, на своје пређашње место, испод палме, за коју се хвата, грчевито): О, каква вртоглавица!.. Не могу!.. Али кад он буде ту, самном, ја ћу моћи, његова близина ми даје снаге и жари... Ово клонуће!.. Али где је он? зашто га још нема?.. (Погледа у правцу излога, кроз који већ у пунијим тајасима кличи златно зимско јутро.) Већ је јутро.. и они ће одмах доћи да отворе радњу и биће свему крај!.. Кад бих могла да одем по њега, тамо горе.. али на степеницама хвата ме несвестница, ноге ми се коче, хоће да се поломе... Покушаћу ипак, ипак!.. (Она хоће да пође, али се у томе с поља, с лева, зачује откључавање и отварање тепиха дућанских врата. Она са гестом очајања погледа и дигне руке у вис, испружајући се сва као за неки последњи отпор, затим јој глава клоне и њене руке падају, полако, у исто држање као у почетку радње.)

Крадљив. (враћа се преображен: он носи једну фину црну бунду, испод које се, пошто није закопчана, види сјајни бели пластрон и спице за фрак, на глави му цилиндер, на ногама лакасте ципеле. Он се задовољно смешика, загледајући самога себе, милујући кадифасто крзно бунде. Личи, потпуно, на неког младог центалмена. Попите је већ сасвим видно, он наилази, одмах, на једно стојеће огледало које је постављено десно, мало у назаг од оне мале тезге. Он стане пред њему, радосно, изненађен): Овако ме жандар неће смети да отера у кварт. Лепо је и лако бити господин. Лепше и лакше него бити мангуп... (Спази на асталчићу до огледала један шал од пурпурног броката; дигне га и аранжира га себи са супериорним укусом око врата): Е, тај ми је још фалцио!.. Овако.. (слази на истом месту један елегантан портфель. Узме и њега и смести у њему, брижљиво, новце што је мало пре здипио): Тако, још и ово.. па смо сасвим у реду.. А сада... (сети се најдаред *Даме*, коју је

U srijedu, na 25 veljače, priredili su u Beogradu, u sali „Stanković“, svoj veliki koncert odlični umjetnici: Nina Misočko-Jeđorova (glasovir) i Vladimir Slatin (violina).

У среду, 25. фебруара, приредили су у Београду, у дворани „Станковић“, свог велики концерт одлични уметници: Нина Мисочко-Јеђорова (клавир) и Владимир Слатин (вокалиса).

Ilse Tapolszay kao „živi kip“ u beogradskom kabaretu u hotel „Palasu“ igrala je sa uspjehom.

Ila Tapolčan kao „живи кип“ у београдском кабарету у хотел „Палас“ играла је са успехом.

Uspjela reklama za najnoviji film Jackie Coogana.

Успешна реклама за најновији филм Џеки Кугана.

тотално заборавио био, окрене се нагло и похита њоји): Драга госпођице, ја сам готов.. мислим да писте сувише дugo чекали?.. (Али она стоји мирно као кип у својој стереотипној пози и не реагира никако. Он је погледа, зачујено, забринуто): Шта вам је, молим вас?.. Јесте љути? (У томе се с поља, поново отварају врата и зачују се кораци што се приближују. Он се тргне, погледа онамо): Шта ћу сада?!.. Да се сакријем?.. Не! оваква ме нико неће хапсити!.. (Стане са рукама у цеповима, у господствено немарну позу. — Чује се сасвим близу иако је она још невидљива, глас)

Г-ђа Адела: Видите само, овде већ гма мунтерије. Кајда је тај ушао?

(Г-ђа Адела и Г-џа Лаура појави се.)

Г-џа Лаура: Па она ленштина Воја само отвори радњу, па се баци у ону фотељу тамо и хрче. И може да вам улази сваки..

Г-ђа Адела: Мораћемо га најурити!.. Још срећа да је ово неки бољи господин..

—*Г-џа Лаура:* Симпатичан...

Г-ђа Адела (прилази крадљивцу са пријатним осмехом): Господине, чиме вас могу послужити?

Крадљивац (поздрави је учтиво, весело): Хвала вам много, већ сам, готово, и послужен (показује јој шал), треба само да ми кажете цену и да вам платим...

Г-ђа Адела: Ви сами сте...

Крадљивац: Не, госпођица, (ту показује на Даму), била је тако љубазна...

Г-ђа Адела и Г-џа Лаура (прену у смех): Госпођица?!

Крадљивац: Да, госпођица.. врло, врло љубазна... (почне и он да се смеје.)

Г-џа Лаура (тихо, г-ђи Адели): Овај се добро наљољао, канди!

Крадљивац (г-ђи Адели): Дакле, пошто је?

Г-ђа Адела (још увек кроз смех): Три стотине и педесет... Шта сте ви тај радили ове ноћи, господине?

Крадљивац: (шеретски, расположено): Кад бисте ви то знали! (Вади новац, опрезно кријући портфель и плаћа.)

Г-ђа Лаура: Ју!

Г-ђа Адела: Хвала лепо!.. (Приђе му ближе): А како сте ви то, молим вас, разгораварали са манекеном?

Крадљивац: Зар се зове Манекен? Није, никако, хтела да ми каже своје име!

(Адела и Лаура смеју се.)

Г-ђа Лаура: Е, баш сте угурсуа!

Крадљивац: А, то јесам, али вам се кунем да не лажем!

(Сви се смеју.)

Крадљивац: Ви ћете ме извинити, али ја сад морам да идем.

Мој аутомобил чека.

Г-џа Лаура: Онај лепи Фнат што ту стоји пред кућом?

Крадљивац (нађе се одмах): Баш он! — Клањам се моје dame! (Пође излазу. Пролазећи поред *Манекена*, он застане пред њиме, погледа га, још једном, радознalo, и са љубављу, чини му знаке да дође са њиме, али пошто лутка не реагира, он махне рукама као да каже: „кад нећеш, не мораš”, завали цилиндер и оде. Жене гледају за њим и смеју се.)

Г-ђа Адела: Златан дечак!

Г-џа Лаура: Да ћије луд...

Г-ђа Адела: Какав луд! Опио се мало.

Споља се зачујезврчење, затим оптра труба и одлазак аутомобила. У том тренутку, *Манекен* се сруши, као оборен, на под.)

Г-ђа Адела (дрекне): Шта је то?!

Г-џа Лаура (поплашена): Не знам.. Можда потрес од аута — ?

Г-ђа Адела: Види чуда...! (Обе приђу ближе лутки и посматрају је.) Канда се сломила; јер је треснула онако поштено.

Г-џа Лаура (клечи): Да, и руке и ноге... (напрашно): Погледајте!.. као да има две сузе у очима...

Г-ђа Адела: Није него још нешто! Сад сте, канди, ви луди или пијани!

Г-џа Лаура (замишљено): Као да се заљубила била у оног младића и извршила самоубиство пошто је он побегао..

Г-ђа Адела: Да, драга моја, али ту лепу бајку шеф неће хтети да нам поверије. Мораћемо да измислим нешто друго, како се полућала!

ЗАВЕСА.

ФИЛМ

Снимање Мостара и Далмације

Посао једне француске филмске трупе

Све до пре неколико дана бавила се у Мостару једна група француских филмских глумаца и глумица, који су снимали град и његове знаменитости. Затим су отпотовали у Далмацију, где снимају неке живописне пределе и њихове старине. Ова места сликају они за неку велику филмску драму, јер су на известним местима учествовали и глумци са својом игром.

ВЛАДА СТ. ПЕТРОВИЋ

Nada Babić u svojoj uspješnoj ulozi „Scam-polo“ u Zagrebu.

Нада Бабић у својој успешној улози „Скам-поло“ у Загребу.

— Foto Mosinger, Zagreb —

Одговорни уредник Никола Трајковић. Власник „Илустрација“ Београд-Загреб. Годишња претплата 180 динара; полугодишња 90 динара; тромесечна 45 динара. Претплата са шавље у Београд, Космајска улица, 22. „Макарије“ А. Д. Земун. — Odgovorni urednik.
Nikola Trajković. Vlasnik „Ilustracija“ Beograd-Zagreb. Godišnja preplata 180 dinara; polugodišnja 90 dinara; trimesečna 45 dinara. Preplata se šalje u Zagreb, Narodno Kazalište.
„Makarije“ A. D. Zemun.